

Психологічні особливості впливу матері на формування особистості дитини- підлітка

Грищенко Лариса Анатоліївна
студентка 2 курсу
спеціальності 053
«Психологія»
науковий керівник:
Томчук С.М.
к. психол. н., доцент

Об'єкт дослідження: міжособистісні стосунки в сім'ї.

Предмет дослідження: психологічний вплив міжособистісних стосунків в сім'ї матері на образ «Я» дитини-підлітка у підлітковому віці.

Мета роботи: здійснити теоретичний аналіз та емпіричне дослідження особливостей виховного впливу матері на характер взаємин з дитиною, а також розробити ефективні психокорекційні заходи, щодо їх поліпшення.

Гіпотеза дослідження: ми припускаємо, що материнське виховання та особливості взаємин матері з дитиною впливають на образ «Я» підлітка і за умови емоційно-теплих відносин з матір'ю можуть сприяти становленню позитивної «Я-концепції» особистості.

Завдання:

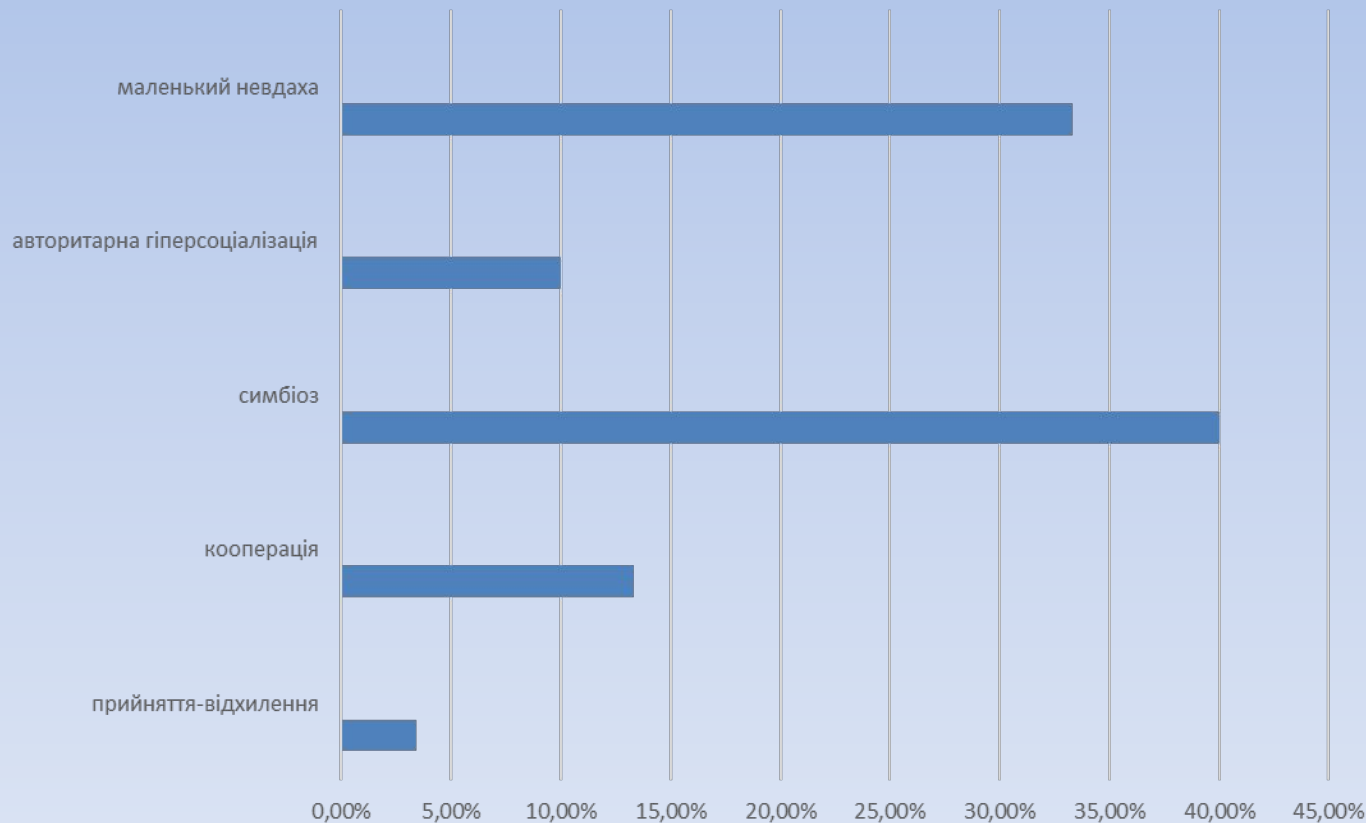
1. Провести теоретико-методологічний аналіз вітчизняних і зарубіжних підходів з метою встановлення виховного впливу матері на формування образу «Я» дитини-підлітка;
2. Провести власне експериментальне дослідження з метою виявлення типових особливостей та стилів материнського виховання в сім'ї;
3. Розробити та апробувати програму з корекції негативних проявів у виховних впливах матері на характер взаємин з дитиною-підлітком.

Методи та методики дослідження:

Для досягнення окресленої мети і вирішення завдань дослідження було використано комплекс методів:

- *теоретичні*: аналіз, порівняння, синтез, систематизація та узагальнення матеріалів наукових джерел з досліджуваної проблематики;
- *емпіричні*: спостереження, опитування, діагностики, з використанням методик:
  - «Тест-опитувальник батьківських відношень» А. Столін, В. Варга;
  - «Аналіз сімейного виховання» Е. Ейдемільер;
  - «Проективна візуально-вербальна методика» Рене Жилія;
  - «Вивчення батьківських установок» (PARI) Е.Шеффера та Р.Белла;
  - «Стратегії сімейного виховання»;
- *математично-статистичні*: коефіцієнт кореляції Стьюдента.

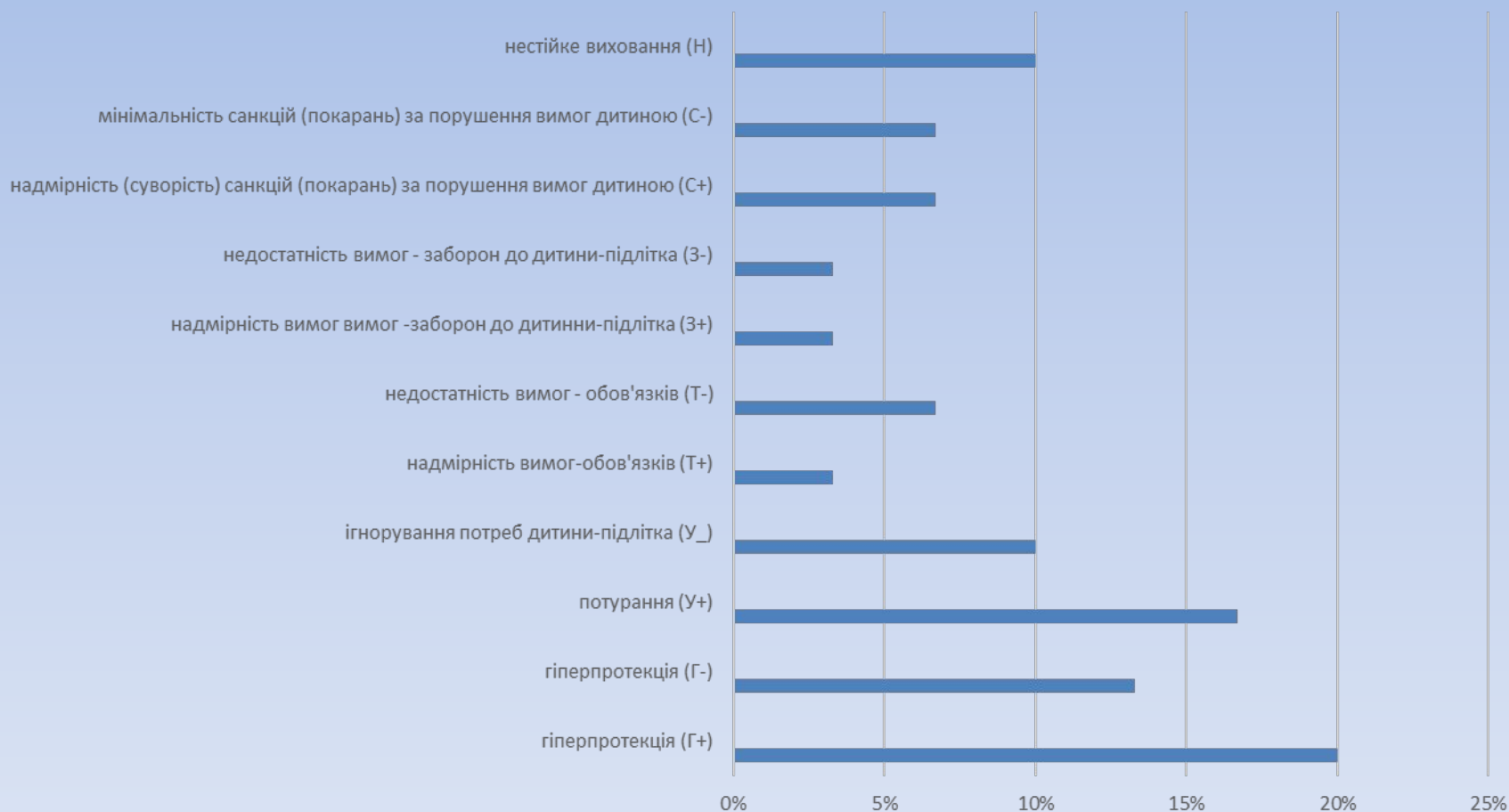
Результати дослідження впливу матері на особистість дитини-підлітка за методикою А. Століна і В. Варга «Тест-опитувальник батьківського відношення» (n=30)

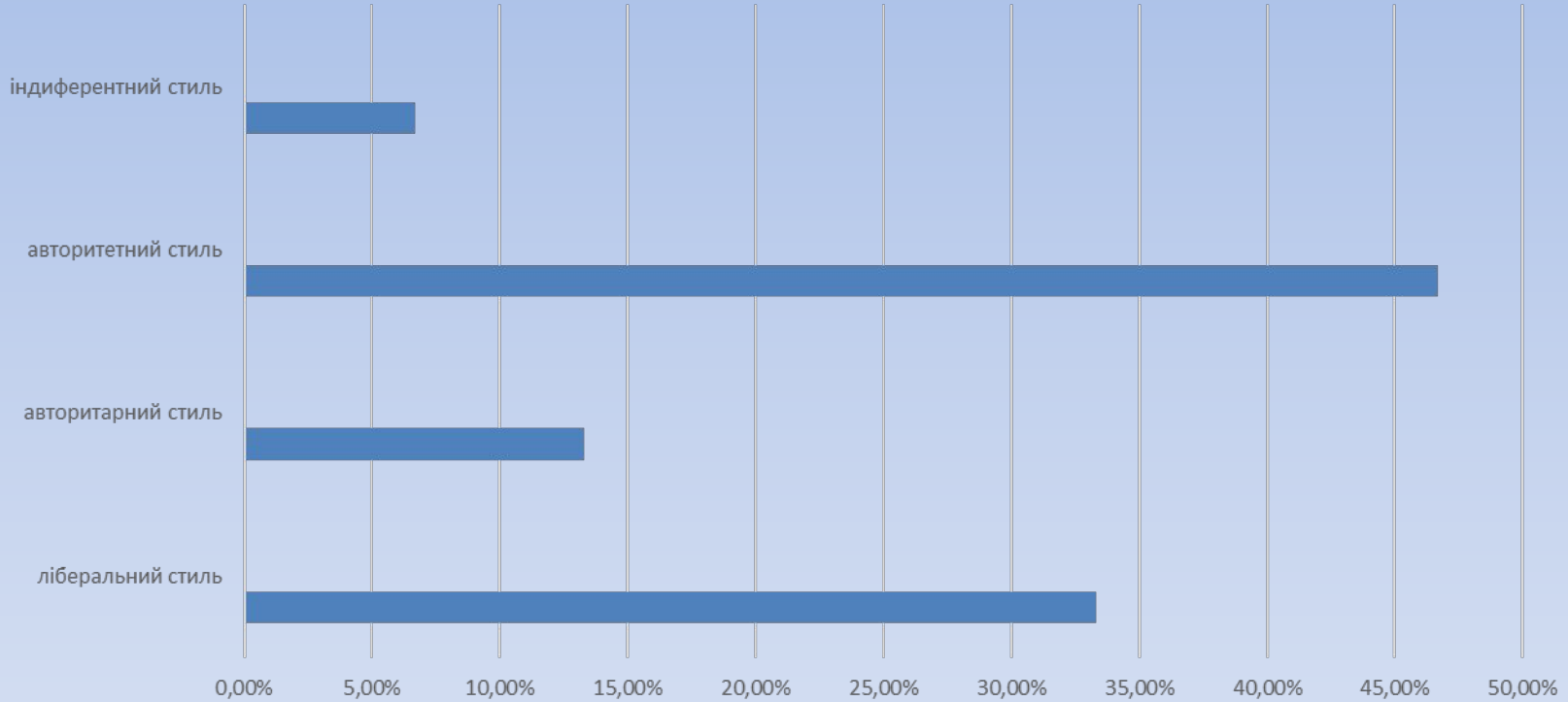
Результати дослідження міжособистісних стосунків між матір'ю та дитиною за методикою Рене Жіля (шкала ставлення до матері)

№	Особливості поведінки та ставлення	Рівні проявів					
		Позитивний		Нейтральний		Негативний	
		К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%
1.	Ставлення до матері	22	73,3%	8	26,7%	0	0%
1.	Ставлення до батька	12	40%	15	50%	3	10%
1.	Ставлення до матері та батька як до батьківської пари	13	43,3%	11	36,7%	6	20%
1.	Ставлення до братів та сестер	14	46,7%	10	33,3%	6	20%
1.	Ставлення до бабусі й дідуся	18	60%	8	26,7%	4	13,3%
1.	Ставлення до друга (подруги)	16	53,3%	12	40%	2	6,7%
1.	Ставлення до вчителя (авторитетного дорослого)	14	46,7%	9	30%	7	23,3%
1.	Допитливість	16	53,3%	11	36,7%	3	10%
1.	Домінантність	12	40%	11	36,7%	7	23,3%
1.	Товариськість	17	56,7%	9	30%	4	13,3%
1.	Закритість, відгородженість	7	23,3%	17	56,7%	6	20%
1.	Соціальна адекватність поведінки	18	60%	10	33,3%	2	6,7%

Результати дослідження сімейних взаємин за методикою Е. Ейдеміллера і В. Юстицкиса «Аналіз сімейних взаємин»

виховання серед матерів за методикою «Стратегії сімейного виховання»

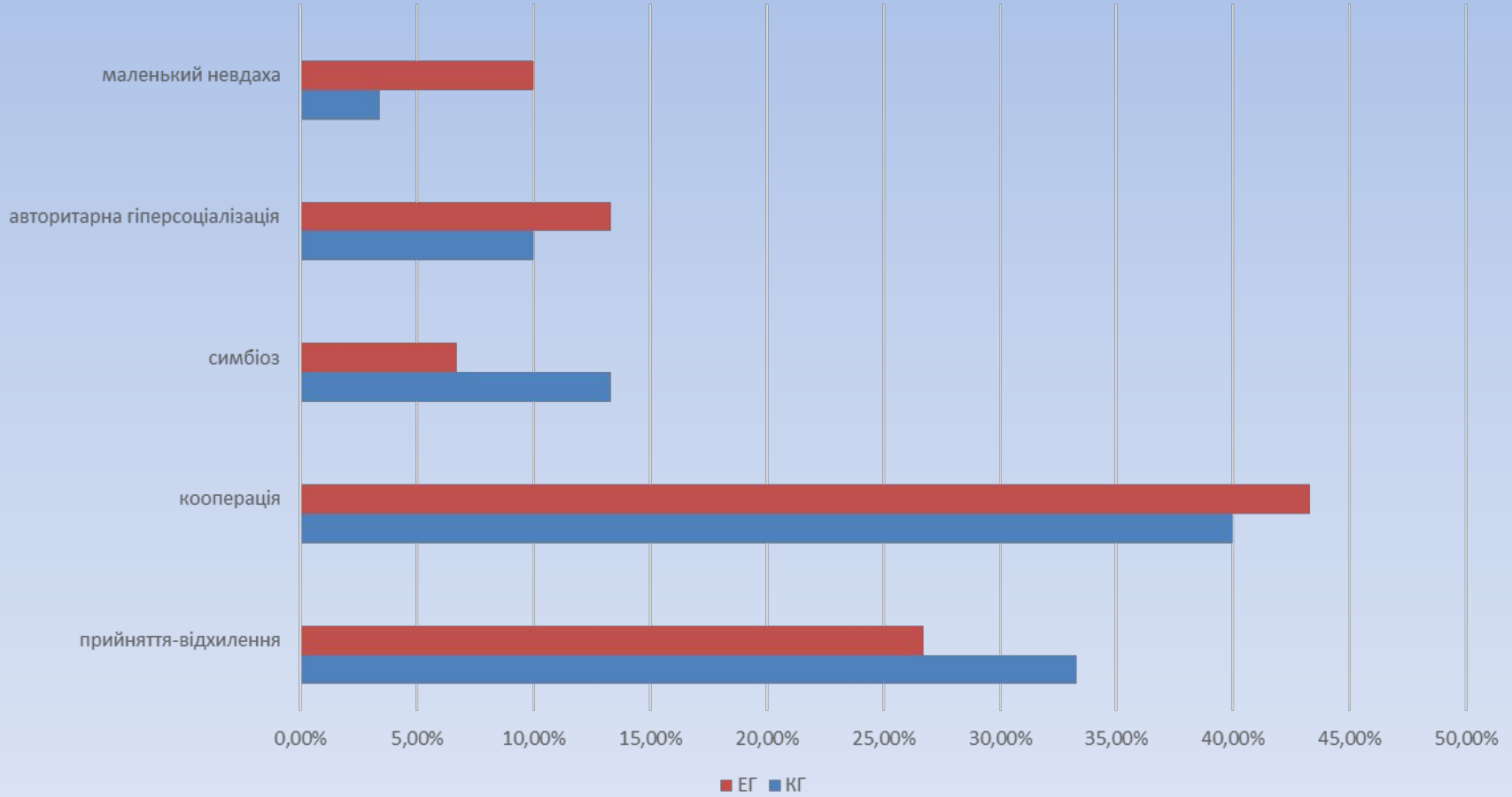

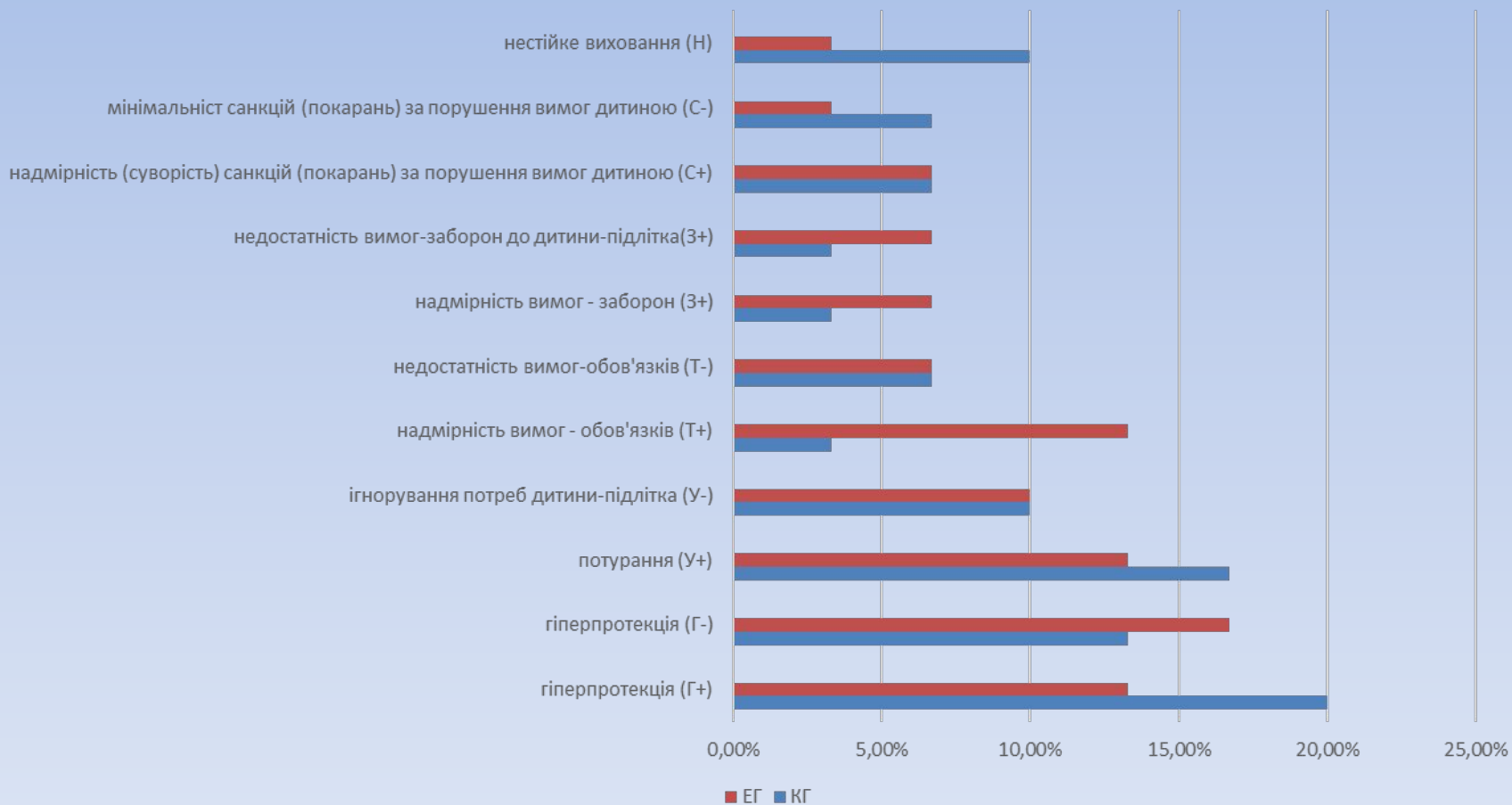
Програма оптимізації стосунків між матір'ю та дитиною-підлітком

- Очікувані результати:
  - розвинути в матерів уміння долати емоційне напруження;
  - оволодіння методами релаксації;
  - підкріпити впевненість батьків у своїх силах та можливостях;
  - скоригувати стиль виховання.

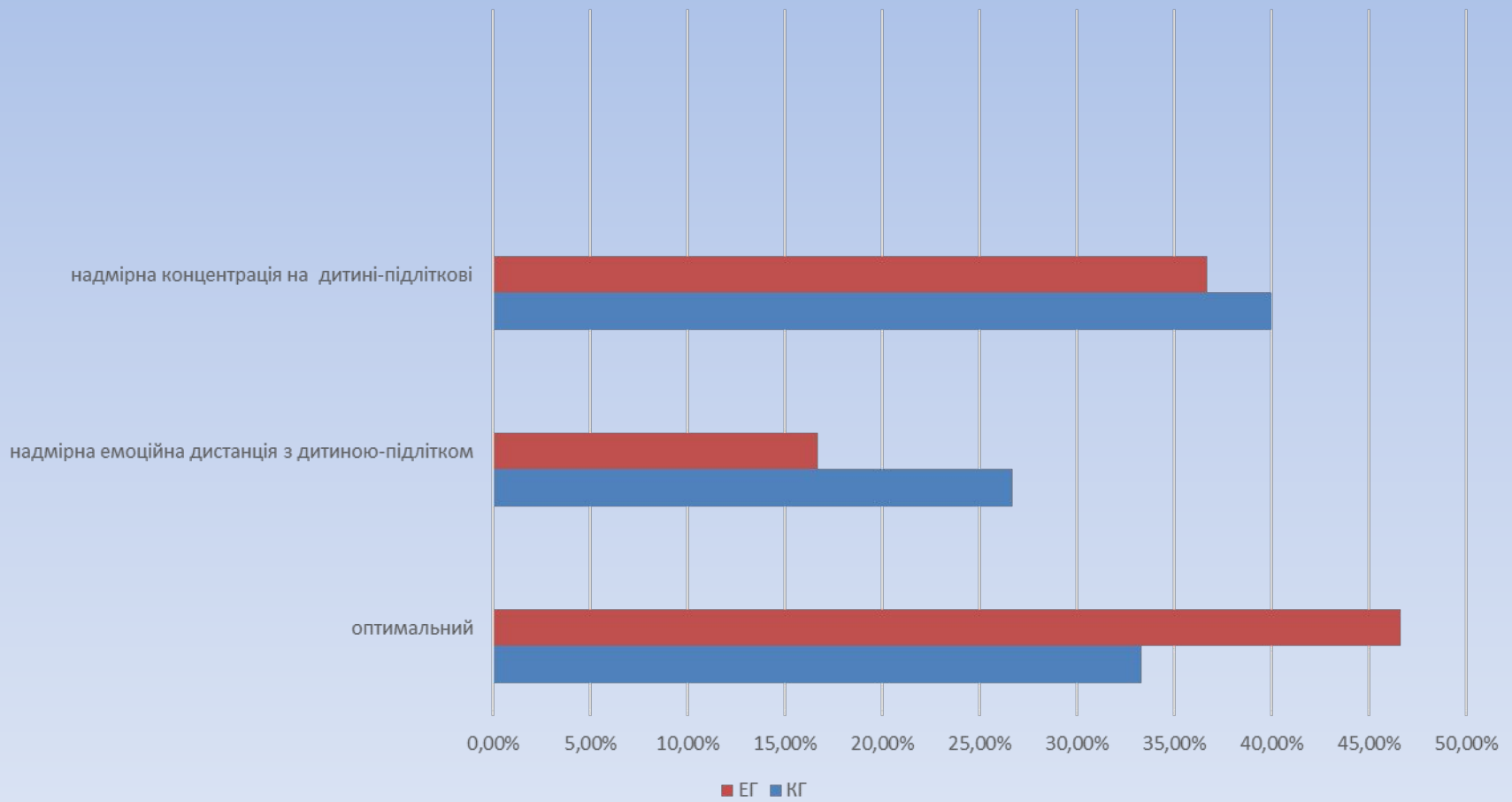
Результати дослідження впливу матері на особистість дитини-підлітка за методикою А. Століна і В. Варга «Тест-опитувальник батьківського відношення»

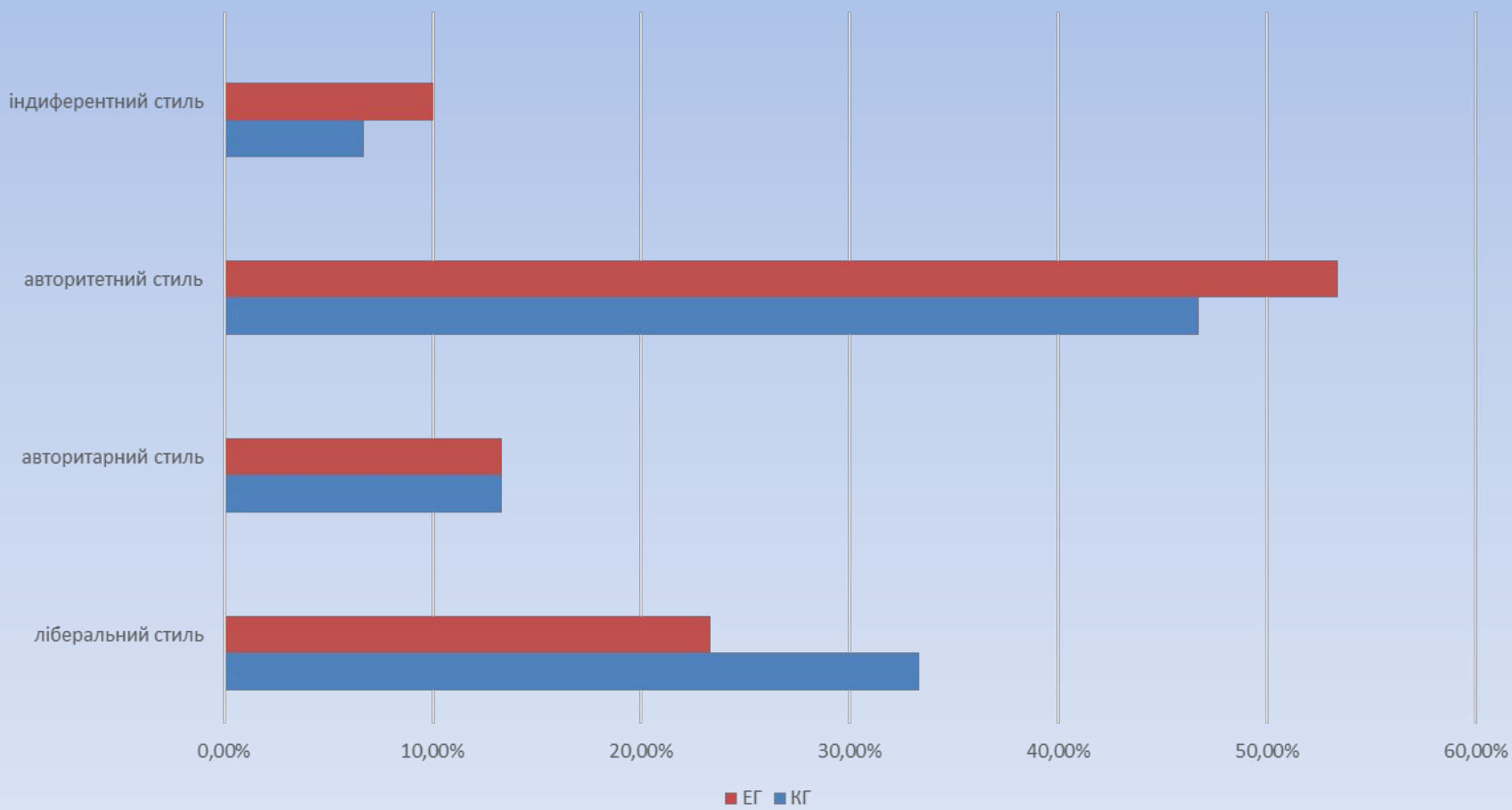
Результати дослідження сімейних взаємин за методикою Е. Ейдеміллер і В. Юстицкис «Аналіз сімейних взаємин»

Результати дослідження батьківських установок за методикою Е. Шеффера та Р. Белла (PARI) після проведення програми

Результати дослідження стратегій виховання серед матерів за методикою «Стратегії сімейного виховання»

Висновки:

Відповідно до проведеного дослідження ми:

1. Проаналізували взаємовідносини матері та дитини у вітчизняній та зарубіжній психології. Дослідили роль і значення стосунків з матір'ю для становлення та розвитку особистості дитини-підлітка. Охарактеризували типи характеру матері та їх вплив на становлення особистості дитини-підлітка.
2. Експериментально дослідили особливості розвитку особистості в підлітковому віці;
3. Розробили та апробували програму оптимізації стосунків між матір'ю та дитиною-підлітком, яка мала на меті сприяння розвитку ефективної взаємодії між підлітками та батьками.